

koji su uložili trud da ova knjiga ugleda svjetlo dana. Ona završava sažecima na hrvatskom, engleskom, njemačkom, ruskom i slovačkom jeziku. Kazalo imena pomaže pronaći bilo koje ime koje se spominje u knjizi, koja zajedno sa sadržajem ima 259 stranica teksta, u koji su uklopljene i mnoge vrijedne i dragocjene fotografije profesora Vukasovića, njegove familije i prijatelja.

Prigodom spomenutih jubileja profesora Ante Vukasovića te povodom izdanja ove vrijedne spomen–knjige pridružujem se Zvonimiru Šeparoviću koji o Profesoru kaže: »O njegovoj lijepoj životnoj obljetnici želimo mu od Boga još puno plodnih godina u dobrom zdravlju i radosti stvaranja u ovom našem svijetu koji nije najbolji od svih svjetova, ali je jedini kojeg imamo, pa se kao i *Ante Vukasović* isplati potruditi da ga učinimo boljim« (99).

Spomen–knjigu Ante Vukasović — životno djelo i bibliografija izdali su zajedno sljedeći izdavači: Odsjek za pedagogiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatsko pedagoško društvo, Hrvatski pedagoško–književni zbor, Hrvatski katolički zbor »MI«, Društvo Hrvatsko–slovačkog prijateljstva i Hrvatsko žrtvoslovno društvo, Zagreb, 2009. godine.

Mijo Nikić

M. Nikić (ur.), *Vjera bez djela je mrtva: Zbornik radova u čast p. Antunu Cveku prigodom 75. godišnjice života i 40. godišnjice socijalnog apostolata*, (Zaklada biskup Josip Lang, Zagreb, 2009), 24x16. 5 cm, 239 str.

Jakov, zvan »brat Gospodinov« (usp. Mk 6, 3), prvak u mladoj jeruzalemskoj crkvi (Gal 1, 19), prodorna i utjecajna ličnost na prvom koncilu još prije 50. godine prvoga stoljeća (Dj 15, 13–29), u svojoj je poslanici, u četiri navrata, istaknuo da je »vjera bez djela mrtva« (Jak 2, 26; usp. rr. 14. 17. 20).

Taj stav skoro dvije tisuće godina kasnije, u našim danima, postao je životnim motom p. A. Cveka, svećenika isusovca, člana Hrvatske pokrajine Družbe Isusove. Zbornik u čast p. A. Cveka prigodom njegovih jubileja: 75. godišnjice života, 40. godišnjice socijalnog apostolata i 35. godišnjice svećeništva, dobio je ime prema istoj toj maksimi iz Jakovljeve poslanice. Treći jubilej nije naznačen u naslovu zbornika, ali je istaknut već u prvoj rečenici njegova predgovora (str. 9). Budući da je riječ o zborniku povodom triju jubileja jedne osobe, čitatelj će me razumjeti ako u ovom pisanju odmah posvetim nešto prostora biblijskom temelju iz kojeg izrasta i životno geslo Slavljénika i ime zbornika nastalog njemu u čast.

Na istovjetan vjernički način, nekad Jakov, a u naše vrijeme p. A. Cvek, izgrađivali su, prakticirali i verificirali svoj životni stav i vidokrug na bogoduhim stranicama Sv. pisma.

P. A. Cvek nije se mogao i ne može se pomiriti s nepremošćenom provalijom između onoga što Sv. pismo *zahtijeva* za siromahe i njihove *mizeme* životne stvarnosti.

Naime, prema Bibliji, zemlja može i morala bi biti ugodnom kućom za sve, bez iznimke. U biblijskom narodu jedno od uspješnijih konkretnih zauzimanja za one koji su upali u bijedu bila je institucija *Jubilarne godine*. Bio je to događaj koji se odnosio na dvoje: na ljudsku osobu i na zemlju.

S biblijsko–teološkog gledišta, briga za dostojanstvo osobe utemeljena je prvenstveno spasopovijesno, a stav prema bogatstvima zemlje proizlazi iz teologije stvaranja.

Spasopovijesna utemeljenost biblijske zaštite dostojanstva svakoga ljudskog bića potječe iz događaja egzodusa, posebno iz svetosti sinajske perspektive... Ovaj se vid pokazivao u konkretnom zahtjevu brige za ljudsku osobu, koja se *morala* čak i »otkupiti« — a ona je na to imala pravo — ako bi upala u

nevolju zbog neimaštine, siromaštva, te je zbog toga došla u pitanje njezina sloboda... (usp. Lev 25, 48s).

Na teologiji stvaranja pak temeljilo se načelo jednakih prava svih ljudi na zemlju. Biblijski je ideal, kao jedna od oznaka mesijanskih vremena, »šalôm«, materijalni i duhovni prosperitet (usp. Ps 72, 7). Zemlju naime, gledanu u cjelini, Bog je darovao na osobit način svima koji na njoj žive, i zato, prema Svetom pismu, prema izričitoj Božjoj zapovijedi, na njoj ne smije uopće biti siromaštva (usp. Pnz 15, 4).

U čemu se sastoji osobitost Božjeg dara zemlje ljudima? Zemlja se, prema Bibliji, promatra istodobno u relaciji s čovjekom i Bogom. Ona je, s obzirom na čovjeka, njegov dom, dom za svako ljudsko biće. Ista zemlja — zemaljska bogatstva, sve što je stvoreno, premda darovana, uvijek ostaje i nikad ne prestaje biti Božjim vlasništvom (usp. 1Kor 10, 26). Zato se čovjek, vođen pohlepom i profitom, ne može nekažnjeno, spekulantski kockati sa zemaljskim bogatstvima, a posebno ne sa Zemljom kao cjelinom (usp. M. Babić). U takvom slučaju i zločin i kazna čovjekovo su djelo zbog kojeg nažalost stradavaju i krivci, i oni koji su nedužni. Budući da se Bog izravno i izričito izjasnio: »Zemlja pripada meni« (Lev 25, 23), čovjek bi se morao, slikovito rečeno, »dogovarati« s Bogom kako sa zemljom i na zemlji, smije, a kako ne smije postupati.

Psalam Ps 76, iz perspektive ljudskog zlorabljenja zajedničkih zemaljskih dobara, očekuje čak »Božju pobunu« (J. Dupont) protiv nastale ljudske bijede na Božjoj zemlji. Bog se, međutim, želi pobuniti samo u čovjeku i njegovim predstavstvom.

P. Antuna Cveka, u takvom biblijskom kontekstu, u njegovoj borbi za siromahe, vidim kao »Božjeg pobunjenika«. Kako izgleda taj Božji pobunjenik? To točno formulira poznata sintagma za njega: »dobri duh Zagreba«.

Iskazujući p. A. Cveku zahvalnost i priznanje što je svojom osobom i svojim djelom označio Grad pod Sljemenom i dobar dio hrvatskoga govornog područja, njegovi mu suradnici, subrača i prijatelji posvećuju zanimljiv i bogat zbornik *Vjera bez djela je mrtva*.

Predgovor toga višeslojnog djela, s naslovom »Život u službi siromaha« (str. 9–10), napisao je urednik Zbornika p. M. Nikić. Knjiga je podijeljena u tri skladne cjeline.

Prvi dio (str. 11–106), s naslovom »Život u službi siromaha«, nizom od sedamnaest priloga nastoji predstaviti p. A. Cveka osobno, u stalnom pokretu, usred njegova apostolata. Prilogom pod naslovom »Moj socijalni apostolat« (prema Jak 5, 14–15) u ovom dijelu zbornika javio se sam Slavljénik (str. 29–37).

Drugi dio zbornika (str. 107–226), naslova »Vjera bez djela je mrtva«, što je i naslov cijele knjige, donosi čak dvadeset i četiri razmišljanja koja su napisali umom, srcem i perom Slavljénikovi suradnici i prijatelji.

Izdavačeva je namjera bila da svaki prilog u drugom te dijelom u prvom dijelu zbornika bude obradba i aktualizacija jedne misli, retka ili teksta iz Jakovljeve poslanice, i to redosljedom kojim teče sama poslanica. Time je ovim zbornikom, uz ostalo, nastao svojevrsan komentar toga novozavjetnog teksta.

Treći dio zbornika, s naslovom »Fotografski prilog« (str. 227–239), daje čitatelju mogućnost da vizualno zamijeti i »osjeti« kako p. A. Cvek, taj svećenik, redovnik, čovjek, kome su siromasi »njegovi ljubimci« (str. 10), živi i djeluje za njih.

Nemoguće je, zbog ograničenog prostora koji imam na raspolaganju, navesti naslove svakog od četrdeset i jednog članka u zborniku. Ipak, ali tek za ilustraciju tematskog bogatstva ove knjige, naznačujem samo nekoliko naslova iz njezina drugoga dijela: »Plač i jauk bogataša zbog ekonomske krize« (M. Babić), »Mudrost odozgo (Jak 3, 17)« (I.

Koprek), »Ali jezika nitko od ljudi ne može konačno ukrotiti. On je zlo koje ne pozna mira. Pun je smrtonosnog otrova (Jak 3, 8)« (I. Macan), »Pomazanje bolesnika« (A. Mateljan), »Suradnja svećenika i medicinskog osoblja u palijativnoj skrbi« (M. Nikić), »Na Zemlji, prema Bibliji, ne smije biti siromaštva« (P. V.)... Ostali, daleko brojniji autori u knjizi, oprostite će mi što ih nisam uspio spomenuti u ovom »ilustrativnom« uzorku. Svi oni, kao i njihovi prilozi, čekaju svoje čitatelje u djelu. Prilozi za zbornik su u načelu trebali biti kratki, dvije do pet stranica. Nekoliko članaka, manji dio njih, ipak prelazi zadane okvire.

Odakle su i tko su suradnici zbornika *Vjera bez djela je mrtva*? Potječu iz nekoliko država te je, prema tome, ovo međunarodni zbornik. Njegovi pisci su kršćanski laici i svećenici, redovnici i redovnice. Gledajući ih sasvim izbliza, promatrajući ih bez izričitog klasificiranja, zamjećujem da je tu ekonomist, pravnik, liječnik, matematičar, novinar, filmaš, pjesnik, profesor, pastoralac, psiholog, filozof, teolog, itd. Više od polovice pisaca, njih dvadeset i sedam, redovnička su subraća p. A. Cveka.

Nije jednostavno kritički vrednovati priloge zbornika *Vjera bez djela je mrtva* zbog njihove raznolikosti u multidisciplinarnosti. U tom svom poslu kritičar mora imati kao jedan od »kriterija« ili barem kao »kritičku orijentaciju« činjenicu osobne prijateljske upućenosti svakog suradnika prema slavljeniku. Svaki je suradnik naime svojim pisanim prilogom nastojao podariti slavljeniku i čitateljstvu dvostruki dar: dar svoje profesionalnosti i dar svoje ljudskosti. Prvi aspekt takvog darivanja išao je u prilog kvaliteti tekstova, a drugi u prilog raznolikosti u estetskoj oblikovanosti članaka u zborniku.

Idejni inspirator, inicijator, animator u potrazi sa suradnicima, učinkoviti realizator ovoga timskog djela je p. M.

Nikić. Naravno, uz p. M. Nikića su njegovi vrijedni suradnici.

Na kraju, preporučujući čitateljima zbornik *Vjera bez djela je mrtva*, pokušat ću sažeti u par riječi onu stvarnost prema kojoj stremi istodobno i ekonomistov, i bibličarev, i svaki drugi prilog u ovoj vrijednoj knjizi: trebalo bi nam u Zagrebu, u svakom gradu i svakom mjestu diljem Lijepe Naše i diljem svijeta puno »dobrih duhova« poput p. A. Cveka. Biblijski rečeno, zbornik *Vjera bez djela je mrtva* htio bi posijati i već nazrijeti nadu u pojavu novih »Božjih pobunjenika« (usp. Ps 76) protiv bijede na čovjekovoj i Božjoj zemlji, na kojoj uopće ne bi smjelo biti siromaštva.

Pero Vidović

Autobiografija Ignacija Lojolskog. Hodočasnikova ispovijest, Zagreb, ²2009, 150 str.

Pred nama je autobiografija sv. Ignacija. Djelo nosi naslov i »Hodočasnikova ispovijest«. I jedan i drugi naslov predstavljaju Ignacijev život, uz napomenu da je Ignacije svoju autobiografiju, svoju ispovijest izdiktirao suradniku o. Luisu Goncalvesu da Camari. Djelo je obogaćeno i korisnim predgovorima kao što je onaj prevodioca patera Josipa Kukuljana, zatim o. Jeronima Nadala i oca Luisa Goncalvesa da Camare. U tekstu je naznačena pregledna kronologija života sv. Ignacija te su iznesena vrlo važna i korisna objašnjenja njegove autobiografije, koju je napisao otac Burkhardt Schneider.

Najbolji uvid u to kako je Ignacije počeo pripovijedati svoj život daje nam predgovor oca Luisa Goncalvesa. Tako doznajemo da je Ignacije najprije s Goncalvesom razgovarao o tome, a odluku da prikaže cijeli svoj život donio je nakon što mu je u molitvi Bog jasno dao do znanja kako mu je dužnost to učiniti. Evo što zapisa otac Goncalves: »I tako, eto, u rujnu, ne sjećam se kojega dana,